

Акт

лісопатологічного обстеження лісових насаджень філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України», що потребують проведення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на I півріччя 2026 року

29.10.2025

м. Сміла

Нами, начальником відділу діагностики ДСЛП «Херсонлісозахист» ДОМАНЧУК Оленою, інженером – лісопатологом I категорії відділу нагляду та прогнозу ДСЛП «Херсонлісозахист» ВОВКОМ Володимиром, помічником начальника Чигиринського надлісництва філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» КРАВЧЕНКОМ Сергієм, лісничим Володимирівського лісництва КИСИЛЧИНИМ Олександром, помічником лісничого Городищенського лісництва ХАРЧЕНКОМ Олександром, лісничим Мліївського лісництва ТАНЦЮРОЮ Олександром, лісничим Смілянського лісництва ОСТРОВСЬКИМ Олексієм, лісничим Сунківського лісництва КОМАРОМ Іваном, 29.10.2025 року проведено лісопатологічне обстеження лісових насаджень з метою здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на загальній площі **195,6 га**.

Таксаційна характеристика обстежених ділянок відповідно до Проектів організації та розвитку лісового господарства (таксаційний опис, відомості поквартальних підсумків) 2023 року, наведена в таблиці:

Лісництво (урочище)	Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, гектарів	Номер підвиділу	Коротка таксаційна характеристика відповідно до матеріалів лісовпорядкування								Категорія захисності
					площа, можлива для експлуатації	склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану куб. метрів на 1 гектар	
Мліївське	3	12	3,5		3,5	10ДЗ+Брс+ЛПД	73	0,70	1А	27	32	375	4
Мліївське	12	4	3,6		3,6	10СЗ	90	0,60	1	29	32	410	4
Мліївське	23	2	1,9		1,9	10СЗ	71	0,70	1	24	28	370	4
Мліївське	36	8	6,6		6,6	10СЗ	85	0,70	1	25	32	390	4
Мліївське	40	11	1,8		1,8	10ДЗ	100	0,70	2	24	32	300	4
Мліївське	41	11	1,8		1,8	10ДЗ	100	0,70	2	24	32	320	4
Мліївське	45	3	0,8		0,8	9ДЗ1ГЗ	95	0,70	2	24	32	300	4
Мліївське	49	33	11,0	1	6,1	8ДЗ2ГЗ+ЛПД	100	0,70	2	26	32	330	4
Мліївське	57	9	10,0	1	7,3	7ДЗ3ЛПД+ГЗ+ЯЗ	75	0,70	1	26	32	340	2
Мліївське	58	16	4,9		4,9	4ДЗ4ГЗ1ЛПД1КЛГ+ЯЗ	89	0,70	2	26	32	300	2
Мліївське	59	19	12,5	1	7,2	5ДЗ5ГЗ+КЛГ+ЛПД	109	0,70	2	27	36	320	4
Мліївське	63	28	2,7		2,7	7ДЗ3ЯЗ+ГЗ+КЛГ	85	0,70	1	28	40	390	2
Мліївське	66	2	5,5		5,5	7ДЗ1ЯЗ1ГЗ1ЛПД	80	0,70	1	25	32	320	4
Мліївське	66	17	7,3		7,3	5ДЧР2ДЗ2ЛПД1КЛГ+ОС	66	0,70	1А	27	36	330	4
Мліївське	79	4	27,0	1	7,5	10СЗ+АКБ	66	0,56	1А	26	30	320	4
Разом по л-ву:			100,9		68,5								
Городищенське	13	4	13,5	1	5,9	4ДЗ4ГЗ2ЛПД	80	0,70	2	24	28	250	4
Городищенське	14	15	4,1		4,1	5ДЗ2ЯЗ1ЛПД1ГЗ1КЛГ	80	0,70	1	26	32	310	4
Городищенське	20	15	4,5		4,5	7ДЗ1КЛГ1ЛПД1ГЗ	75	0,60	2	23	28	250	4
Городищенське	23	18	5,0		5,0	5ДЗ(78)2ГЗ2ЛПД1ДЗ(120)	78	0,60	1	25	32	260	4

Городищенське	41	23	3,8		3,8	9ДЗ1ГЗ+КЛП	105	0,60	2	26	40	250	2
Городищенське	43	8	16,3	1	8,0	5ДЗ2ЛПД2ГЗ1ЯЗ+КЛГ	120	0,70	3	24	40	250	2
Городищенське	71	13	12,0	1	4,8	9ДЗ1АКБ+ЛПД+ЯЗ	67	0,50	2	20	24	180	3
Городищенське	71	13	12,0	2	4,9	9ДЗ1АКБ+ЛПД+ЯЗ	67	0,50	2	20	24	180	3
Городищенське	73	20	11,6	1	3,1	6АКБ(62)2КЛП2АКБ(25)	62	0,60	3	15	20	95	3
Разом по л-ву:			82,8		44,1								
Сунківське	42	21	8,9		2,3	6ЯЗ2ДЗ1ЛПД1ГЗ	119	0,60	1	30	44	335	2
Сунківське	42	21	8,9	1	6,6	6ЯЗ2ДЗ1ЛПД1ГЗ	119	0,60	1	30	44	335	2
Разом по л-ву:			17,8		8,9								
Смілянське	6	13	4,5		4,5	5ДЗ4ЯЗ1ЛПД+ГЗ	115	0,60	2	28	40	300	2
Смілянське	16	3	7,1		7,1	4ДЗ2ЯЗ2ГЗ2ЛПД	120	0,70	2	28	40	320	2
Смілянське	16	4	5,7		5,7	5ДЗ3ЯЗ1ГЗ1ЛПД	120	0,60	2	27	40	280	2
Смілянське	16	5	6,0		6,0	5ДЗ3ЯЗ1ГЗ1ЛПД	120	0,70	2	28	40	320	2
Смілянське	52	5	2,2		2,2	6ДЗ2ЛПД2ГЗ	110	0,70	2	27	40	330	2
Разом по л-ву:			25,5		25,5								
Володимирівське	1	13	0,9		0,9	9ДЗ1ГЗ+ЛПД+КЛГ	90	0,7	2	24	30	320	4
Володимирівське	1	18	4,3		4,3	4ДЗ3ЛПД3ГЗ+ЯЗ	85	0,70	2	24	32	290	4
Володимирівське	2	2	1,6		1,6	10ДЗ+КЛГ	100	0,70	1	28	40	370	4
Володимирівське	9	3	10,2		10,2	5ЯЗ4ЛПД1ДЗ+КЛГ	65	0,80	1А	27	32	380	4
Володимирівське	31	13	24,0	1	5,5	5ДЗ3ЛПД2ГЗ	135	0,70	2	28	44	300	2
Володимирівське	61	1	7,4		7,4	10АКБ	62	0,60	2	18	22	155	3
Володимирівське	72	3	8,5		8,5	6АКБЗДЗ1КЛГ	72	0,70	1	25	28	240	3
Володимирівське	91	1	22,6	2	10,2	8АКБ2ЯЗЛ+СЗ	47	0,70	1	18	26	160	3
Разом по л-ву:			79,5		48,6								
Всього по Надлісництву ВСР:					195,6								

З метою визначення причин виникнення патологічних процесів в лісових насадженнях Чигиринського надлісництва філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України» (далі - Надлісництва), призначення в них заходів з поліпшення санітарного стану лісів, проведено лісопатологічне обстеження лінійним методом шляхом візуального обстеження стану дерев, керуючись «Санітарними правилами в лісах України», затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 року № 555 (із змінами та доповненнями).

Обстеженням встановлено:

При лісопатологічному обстеженні лісових насаджень у Володимирівському, Городищенському, Мліївському, Смілянському та Сунківському лісництвах Надлісництва відмічено погіршення санітарного стану дерев в результаті глобальної зміни клімату, зокрема, потеплінням (засуха, відсутність опадів та пониження ґрунтових вод), у зв'язку із чим, склалися сприятливі умови для розповсюдження і розмноження хвороб лісу та стовбурових шкідників, що призвело до ослаблення і всихання дерев листяних та хвойних порід.

На всіх оглянутих ділянках базовим лісовпорядкуванням 2023 року призначені вибіркові санітарні рубки.

Хвойні ділянки **Мліївського лісництва** представлені деревами сосни IV – VI категорії санітарного стану: відмираючі, сухостійні, з жовто – зеленою, темно – червоною та відсутньою глицею, з поваленими та зламаними в комелі сухостійними стовбурами, з нахилом нижньої та середньої частин стовбура понад 30 градусів від вертикальної осі, з підірваною кореневою системою, з локальним та повним відшаруванням кори, пошкоджені

стовбуровими шкідниками: верхівковим короїдом, малим та великим сосновими лубоїдами, вусачами: сірим довговусим та рагієм ребристим, златками.

Вся частина хвойних дерев, пошкоджених стовбуровими шкідниками, уражена заболонною синьою гниллю дереворуйнівних грибів, які розвиваються в ходах комах у заболонній частині стовбурів. Посиніння деревини хвойних дерев пов'язане з патогенним грибок омелі.

Шкідливість комах і збудників хвороб проявляється у порушенні структури крон, частковій або повній втраті хвої, зменшенні приросту, зменшенні стійкості до дії вітру та інших чинників, погіршенні санітарного стану дерев або їхньої загибелі, впливі на генеративну сферу дерев, а також – на якість лісової продукції, зокрема деревини.

Також вагомою причиною погіршення стану соснових дерев та їх всихання на обстежених ділянках є розмноження рослини – напівпаразита омели австрійської. Присутні соснові дерева, в яких крони понад 30 відсотків заселені омелою, відмираючі та загиблі - IV – VI категорії санітарного стану, із блідо - жовто – зеленою, червоною та відсутньою глицею, суховершинні, без приростів, з локальним відшаруванням кори, пошкоджені стовбуровими шкідниками (короїди, вусачі), які будуть відібрані в вибірково санітарну рубку.

При огляді відмічаємо, омела австрійська спричинила суттєве зниження енергії росту деревостану, є причиною зниження довговічності насаджень, призводячи до часткової або суцільної суховершинності й усихання дерев. Вона (омела) є одним із найлютіших ворогів зелених (здорових) соснових насаджень, яка здатна з часом знищити наймогутніше дерево.

Обстежені соснові ділянки, де виявлені заселення омелою крон більше 30 відсотків, по **Мліївському лісництву – квартал 12 виділ 4, квартал 79 виділ 4 занести в Книгу обліку шкідників та хвороб лісу по Надлісництву як осередок омели австрійської.**

Оглянуті листяні ділянки змішаного складу по Володимирівському, Городищенському, Мліївському, Сунківському та Смілянському лісництвах, на яких спостерігається всихання дерев дуба, ясена, граба, липи, акації, клена, де будуть відібрані у вибірково санітарну рубку дерева IV - VI категорії санітарного стану. Дерев дуба відібрані та будуть відбиратись, в основному, V - VI категорії, інші породи (липа, граб, ясен, клен, акація) - з інтенсивною суховершинністю від 2/3 крони до 100 %, в комплексі - з відсутніми приростами та із сухими скелетними гілками, з масовими відмираючими водяними пагонами, дерева із зламами верхів стовбурів, з підірваною кореневою системою, дерева з локальним й повним відшаруванням кори та пошкодженнями стовбуровими шкідниками (вусачами, златками, заболонниками).

Поодинокі зустрічаються дерева дуба IV категорії із враженням некрозно – раковими хворобами :

поперечним раком дуба (*Pseudomonas quercus*) – коли рана охопила 100 відсотків периметра стовбура, що призводить до зниження приросту, послаблення дерев, сприяє буреломам;

східчастим раком (*Nectria galligena*) навні листяні породи (граб, липа, ясен, клен, акація) який викликає утворення на стовбурах і товстих гілках багатоступеневих подовжно – овальних ракових ран та виразок, яким, крім дуба, вражені всі наявні листяні породи, де будуть відібрані дерева із ранами, які охоплюють понад 1/2 периметра стовбура;

з виходом плодових тіл дереворуйнівних грибів – збудників стовбурової гнилі, трутовиків.

На ділянках із головною породою ясен звичайний в Сунківському лісництві будуть відбиратись у вибірково санітарну рубку дерева V – VI категорій, значна кількість із зламами верхів (сухостійних) та стовбурів та пошкоджені стовбуровими шкідниками – ясеневими лубоїдами малим та великим, рідше – заболонниками.

На обстежених ділянках в **кварталі 42 виділах 21 та 21.1 Сунківського лісництва** спостерігається ослаблене насадження із розташуванням дерев групами, у яких кількість заселених і відпрацьованих шкідниками дерев 2 – 5 %, що перевищує величину природного

відпаду. Дані ділянки занести в Книгу обліку шкідників та хвороб лісу як осередок ясеневих лубодів.

Оглянуті ділянки з головною породою акація біла у Володимирівському та Городищенському лісництвах, де будуть відбираються дерева акації IV – VI категорії санітарного стану, без приростів, суховершинні від 2/3 до 100% крони, з численними всохлими водяними пагонами, що свідчить про втрату біологічної стійкості деревостанів, сухостійні дерева, з розколотими стовбурами, з підірваною кореневою системою, спостерігаються нарости – напівкулясті напливи на стовбурах й пухлини (ракові утворення більше ніж на 2/3 периметра) – здуття або потовщення на гілках і стовбурах, з локальним відшаруванням кори та пошкоджені стовбуровими шкідниками (вусачами).

Відмічено по лісництвах враження дерев липи, акації, крони яких заселено омелою понад 50 відсотків, підлягаючі вибірковій санітарній рубці.

На обстежених ділянках Надлісництва, які відносяться до рекреаційно – оздоровчих та захисних лісів, у вибіркову санітарну руку відібрані дерева з плодовими тілами дереворуйнівних грибів та уражені раковими хворобами лише IV та V категорії санітарного стану лісів згідно «Санітарних правил в лісах України».

Таким чином, в обстежених лісових насадженнях Чигиринського надлісництва відібрані та відбиратимуться у вибіркову санітарну рубку дерева, пошкоджені стовбуровими шкідниками та хворобами лісу, а саме:

- дерева листяних порід IV – VI категорій санітарного стану (ясен, липа, граб, акація, клен), вражені некрозно – раковими хворобами – східчастим раком листяних порід;
- дерева дуба V - VI категорії та поодинокі дерева IV категорії (із ранами поперечного раку та з виходом трутовиків);
- дерева листяних порід, вражені омелою білою понад 50 відсотків крони (акація, липа);
- дерева листяних порід з локально і повністю відшарованою корою, пошкодженими стовбуровими шкідниками – вусачами, златками, заболонниками;
- дерева хвойних порід IV – VI категорій, пошкоджених стовбуровими шкідниками (верхівковим короїдом, малим сосновим і великим лубодіями, вусачами, златками) та вражені крони омелою австрійською понад 30 відсотків;
- всі наявні інші листяні породи, вражені хворобами лісу та стовбуровими шкідниками

Характер всихання поодинокий та груповий, темп поступовий та різкий, ступінь всихання слабкий та середній.

При проведенні вибірових санітарних рубок в насадженнях Надлісництва залишати дерева, які виконують важливі біоценотичні функції та дотримуватись показника повноти, встановленого для вибірових санітарних рубок, згідно «Санітарних правил в лісах України».

На момент обстеження відведення насаджень у вибіркову санітарну рубку проведено не в повному обсязі.

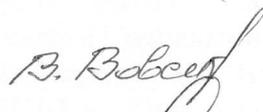
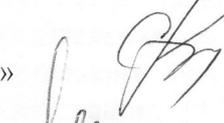
У кварталі 73 виділі 20.1 Городищенського лісництва виявлено розбіжність по запасу насаджень між матеріалами лісовпорядкування та огляду ділянки в натурі. Дана ділянка потребує складання акту про виявлені розбіжності по повноті у матеріалах лісовпорядкування.

Висновок:

1. В насадженнях, уражених хворобами та пошкоджених стовбуровими шкідниками лісу, з метою недопущення розмноження та розповсюдження у прилеглих насадженнях стовбурових шкідників, хвороб лісу, провести заходи з поліпшення санітарного стану лісів, враховуючи стан насаджень та особливості розвитку шкідників.

4. Заходи з поліпшення санітарного стану лісів здійснювати з дотриманням вимог «Санітарних правил в лісах України», затверджених постановою КМУ від 27 липня 1995 року № 555 (із змінами та доповненнями).

Акт складений в 3х екземплярах.
Додаток: фотоматеріали.

Начальник відділу діагностики ДСЛП «Херсонлісозахист»		Олена ДОМАНЧУК
Інженер – лісопатолог I категорії відділу нагляду та прогнозу ДСЛП «Херсонлісозахист»		Володимир БОБК
Помічник начальника Чигиринського надлісництва філії «Центральний лісовий офіс» ДП «Ліси України»		Сергій КРАВЧЕНКО
Помічник лісничого Городищенського лісництва		Олександр ХАРЧЕНКО
Лісничий Володимирівського лісництва		Олександр КИСИЛЧИН
Лісничий Мліївського лісництва		Олександр ТАНЦЮРА
Лісничий Смілянського лісництва		Олексій ОСТРОВСЬКИЙ
Лісничий Сунківського лісництва		Іван КОМАР